

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«Погоджено»
Директор навчально-наукового
інституту економіки та управління
_____ В. П. Ключан
«_____» _____ 2018 р.

«Затверджую»
Перший проректор
_____ Д. В. Бабенко
«_____» _____ 2018 р.

Декан факультету менеджменту
_____ О. В. Шебаніна
«_____» _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з нормативної дисципліни «Гроші та кредит»
шифр за ОПП – ПП 1.4.1
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання
на 2018-2019 навчальний рік
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітній ступінь «Бакалавр»
Кваліфікація бакалавр з менеджменту

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Курс – 3

Семестр – 5, 6

Всього годин – 90 год./ 3,0кред.

з них:

лекцій – 6 год./ 0,2кред.

практичних – 6 год./ 0,2кред.

самостійна робота – 78 год./ 2,6кред.

Залікуб семестрі

Миколаїв
2018

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Менеджмент», затвердженої Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 26.04.2016 р. (протокол №9).

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2018 р.

Завідувачкафедри
д-рекон. наук, професор

Н.М. Сіренко

Робочупрограммусхваленонауково-методичною комісієюобліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2018 р.

Голова науково-методичноїкомісії
канд. екон. наук, доцент

Ю. Ю. Чебан

1. АНОТАЦІЯ

Гроші – це продукт цивілізації і, одночасно, об’єктивна реальність, яка є однією з умов її розвитку, прогресу.

Дисципліна «Гроші та кредит» вивчає грошові та кредитні відносини ринкової економіки. Вона має на меті формування системи базових знань з теорії грошей та кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового ринку як теоретичної основи державної монетарної політики й розвитку банківської справи.

ANNOTATION

Money is the product of civilization and at the same time is the objective reality that is one of the conditions of its development and progress.

The subject of «Money and credit» studies money and credit relations of market economy. Its purpose is the formation of basic knowledge on the theory of money and credit, learning patterns of functioning money market as the theoretical basis of the state monetary policy and development banking.

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітній ступінь – «Бакалавр»

Нормативна / вибіркова – нормативна

Семестр – 5, 6

Кількість кредитів ECTS – 3,0

Загальна кількість годин – 90 год.

Види освітньої діяльності та види занять, обсяг годин:

лекції – 6 год.

практичні заняття – 6 год.

самостійна робота – 78 год.

Форма підсумкового контрольного заходу – залік

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – дати майбутнім фахівцям знання щодо сутності та механізму функціонування таких категорій, як: гроші, кредит, грошовий ринок, сформувані в них теоретичну та методологічну базу грошово-кредитних інструментів, а також уміння оцінювати й аналізувати грошово-кредитну політику, що проводиться в країні. **Зміст курсу** «Гроші та кредит» дозволяє одержати необхідну суму знань, яка відповідає вимогам до фахівців вищої кваліфікації. **Практичні заняття** націлені на вивчення здобувачами вищої освіти питань економічної природи і функцій грошей, грошового ринку, грошово-кредитних систем і валютних відносин. **Самостійна робота** здобувачів вищої освіти повинна бути направлена на поглиблене вивчення окремих тем, питань, нормативних документів, Законів України, інструкцій, додаткової літератури, що впливатиме на розширення економічного кругозору фахівця.

Завдання вивчення дисципліни:

- 1) засвоїти сутність, функцій, концепції і роль грошей і кредиту в ринковій економіці;
- 2) опанувати закономірності та специфіку функціонування грошового ринку як теоретико-методологічної бази державної монетарної політики;
- 3) вивчити структуру та практичні засади функціонування грошової системи;
- 4) оволодіти основами побудови та розвитку банківської системи та операцій банківських установ;
- 5) засвоїти закономірності розвитку і функціонування валютного ринку, інфляції, грошових реформ;
- 6) вивчити методи аналізу і оцінки державної монетарної та фінансово-кредитної політики;
- 7) засвоїти сутність та призначення фінансового посередництва;
- 8) вивчити структуру Світового банку, функції МВФ та їх пріоритетні напрями діяльності в Україні.

Об'єкт дисципліни – процес виконання грошово-кредитної політики в державі.

Предмет дисципліни «Гроші та кредит» полягає у злагодженості, єдності та цілеспрямованості, взаємодії сфери функціонування інститутів і механізмів дії грошей та кредиту, з однієї сторони, з

функціонуванням усіх ланок економіки України, досягненням динамічного та ефективного розвитку народного господарства, його взаємодії зі світовим ринком – з іншої.

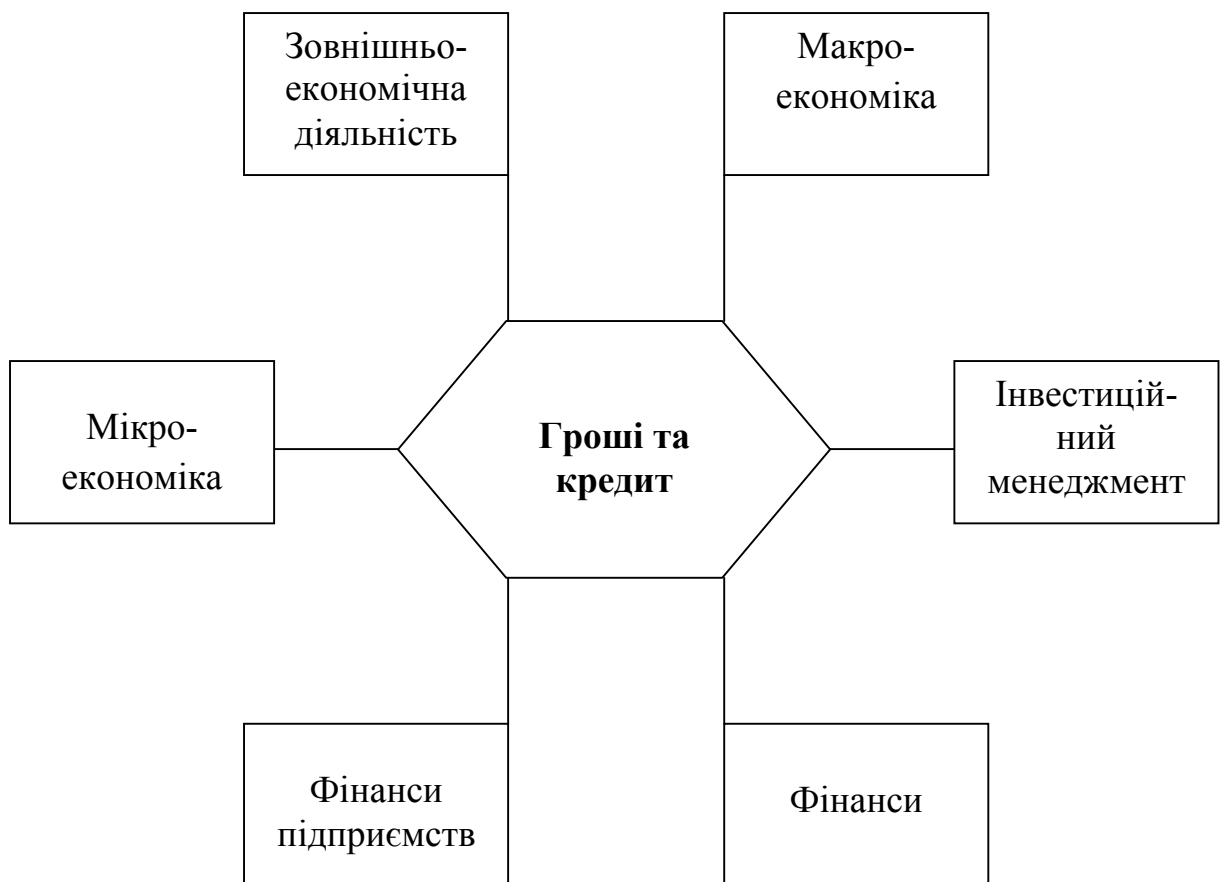
Після вивчення дисципліни «Гроші та кредит» здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- загальнотеоретичні основи суті грошей, їх застосування, як загального вартісного еквіваленту і технічного інструменту обміну;
- зміст і способи взаємодії функцій грошей і грошових форм;
- суть, структуру та економічні основи грошового обігу;
- основні теорії грошей;
- поняття грошової системи та вимоги, що пред'являються до неї;
- методи державного регулювання грошового обігу;
- види грошових реформ та методи їх проведення;
- загальні принципи та умови кредитування в сучасних умовах;
- функції кредиту та його роль у ринковій економіці;
- основні теорії кредиту та їх суть;
- порядок створення банківських установ, їх сутність, операції та види;
- світовий ринок позичкових капіталів, його структуру;
- світову валютну систему та її еволюцію.

Після вивчення дисципліни «Гроші та кредит» здобувач вищої освіти повинен **уміти**:

- аналізувати виникнення, становлення та еволюційний розвиток грошей;
- осмислити і обґрунтувати суть і функції грошей, а також роль грошей у ринковій економіці;
- чітко орієнтуватись в теоріях грошей;
- проаналізувати швидкість обігу грошей та їх вплив на основні параметри грошового попиту;
- порівняти сучасні грошові системи країн з ринковою економікою між собою та з грошовою системою України;
- оцінити вплив інфляції на перебіг економічних процесів та основні напрямки й механізм здійснення ревальвації;
- визначити нарощену суму по депозитах і кредитах;
- аналізувати діяльність банківських установ, види їх операцій.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ ДИСЦИПЛІН

5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Гроші та кредит	Тема 1 Сутність і функції грошей
	Тема 2 Грошовий обіг і грошова маса
	Тема 3 Грошовий ринок
	Тема 4 Грошові системи
	Тема 5 Інфляція і грошові реформи
	Тема 6 Валютний ринок і валютні системи
	Тема 7 Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм
	Тема 8 Кредит у ринковій економіці
	Тема 9 Фінансові посередники грошового ринку
	Тема 10 Центральні банки
	Тема 11 Банківські установи
	Тема 12 Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

6. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до навчального плану спеціальності 073 «Менеджмент» курс дисципліни «Гроші та кредит» вивчається здобувачами вищої освіти протягом 5 і 6 семестру (3 курс). Курс складається із 90 годин / 3кред. занять, у тому числі теоретичний курс (лекції) – 6 год. / 0,2кред., практичні заняття – 6 год. / 0,2кред., самостійна робота - 78 год. / 2,6кред.

По завершенні курсу передбачено залік (у 6 семестрі).

6.1 Загальний розподіл годин і кредитів

№ семестру	Кількість кредитів	Лекції		Практичних занять		Аудиторна кількість годин	Самостійна робота		Разом годин
		годин	кредитів	годин	кредитів		годин	кредитів	
Всього	3,0	6	0,2	6	0,2	12	78	2,6	90

6.2 Склад, обсяг і терміни виконання тем

Найменування тем	Розподіл освітнього часу				Термін виконання, тиждень	Термін контрольного заходу
	всього	лекції	практичні	самостійна робота		
Сутність і функції грошей	8	0,5	0,5	7	1	1
Грошовий обіг і грошова маса	7	0,5	0,5	6	1	1
Грошовий ринок	7	0,5	0,5	6	1	1
Грошові системи	8	0,5	0,5	7	1	1
Інфляція і грошові реформи	8	0,5	0,5	7	2	2
Валютний ринок і валютні системи	7	0,5	0,5	6	2	2
Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	8	0,5	0,5	7	2	2
Кредит у ринковій економіці	8	0,5	0,5	7	2	2
Фінансові посередники грошового ринку	7	0,5	0,5	6	3	3
Центральні банки	7	0,5	0,5	6	3	3
Банківські установи	7	0,5	0,5	6	3	3

Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	8	0,5	0,5	7	3	3
Всього	90	6	6	78	x	x

6.3 Перелік та короткий зміст лекцій

Тема 1. Суть і функції грошей.

Раціоналістична та еволюційна концепція походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Гроші як загальний еквіваленті абсолютно ліквідний актив. Гроші як форма вияву суспільних відносин. Гроші як особливий товар, мінова і споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини й механізм демонетизації золота. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей.

Специфічний характер вартості грошей. Вартість грошей і час. Ціна грошей як капіталу.

Функції грошей, їх еволюція. Функція міри вартості, її суть, сфера використання. Масштаб цін. Ціна як грошовий вираз вартості товару. Функція засобу обігу, її суть, сфера використання. Функція засобу платежу, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Роль золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют як світових грошей. Інформаційна функція. Взаємозв'язок функцій грошей. Вплив на функції грошей зміни їх вартості.

Роль грошей у ринковій економіці. Гроші як інструмент регулювання економіки. Еволюція та роль грошей у ринковій економіці України.

Тема 2. Грошовий обіг і грошова маса.

Поняття грошового обігу як процесу безперервного руху грошей. Основні суб'єкти грошового обороту. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.

Поняття грошового потоку та критерії класифікації цих потоків. Характеристика основних грошових потоків, їх балансування. Канали прямого і опосередкованого фінансування, потоки припливу і

втрата, чистий експорт і чистий імпорт.

Структура грошового обороту. Готівковий і безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фінансовий та кредитний сектори. Форми безготівкових розрахунків в господарському обороті України.

Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що визначають її зміну. Базові гроші. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей.

Закон кількості грошей, необхідних для обігу, його суть. Механізм поповнення маси грошей в обігу. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей банківських установ. Грошовий мультиплікатор.

Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика.

Тема 3. Грошовий ринок.

Суть грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Особливості вияву на грошовому ринку основних ринкових ознак: попиту, пропозиції, ціни. Інституційна модель грошового ринку. Суб'єкти грошового ринку. Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок, як складові грошового ринку. Суть та форми попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей. Графічна модель грошового ринку, фактори, що визначають його рівновагу.

Тема 4. Грошові системи.

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Необхідність створення грошової системи України. Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Етапи формування грошової системи України.

Тема 5. Інфляція і грошові реформи.

Інфляція: суть, форми вияву, причини та наслідки. Особливості інфляційного процесу в Україні. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційні заходи уряду. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні. Грошові реформи як

шлях оздоровлення та впорядкування грошового обігу, їх цілі, класифікація та призначення. Методи стабілізації національної валюти. Грошова реформа в Україні 02-16.09.1996 р.

Тема6. Валютний ринок і валютні системи.

Загальна характеристика, функції та структура валютного ринку. Валютний ринок в Україні. Класифікація валюти. Порядок встановлення та методологія обчислення валютного курсу. Конвертованість валюти та види конвертованості. Режим валютного курсу в Україні.

Валютна політика. Валютне регулювання й валютний контроль. Валютні операції. Валютні ризики та методи валютного страхування. Валютні системи, їх призначення, види та характеристика. Міжнародні валютні відносини.

Тема7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.

Теорії грошей : абстрактні та монетаристські. Кількісна класична теорія грошей, її основні постулати. Номіналістичне трактування суті грошей. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. „Трансакційний варіант” І.Фішера. „Кембриджська версія” кількісної теорії. Внесок Дж.М. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Внесок М.Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії. Сучасні монетаристські теорії грошей. Сучасний синтез теорій грошей.

Грошово-кредитна політика України в світлі сучасних теорій.

Тема8. Кредит у ринковій економіці. Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Два методи перерозподілу коштів у процесі відтворення, відмінності між ними. Суть кредиту. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Позичковий капітал та кредит. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги й недоліки кожної з них. Види кредиту, їх характеристика. Кредитні відносини та інфляція. Поняття функцій кредиту і принципів кредитування. Стадії кредитного процесу. Кредитний договір як юридична основа кредитування. Структура кредитного договору. Зобов'язувальні, заборонні та обмежувальні умови кредитного договору. Документація для отримання кредиту. Види відсоткових ставок. Фактори формування відсоткової ставки. Порядок нарахування простого та складного відсотків по кредиту. Сплата та стягнення відсотків. Форми забезпечення повернення кредиту: застава рухомого і нерухомого майна, гарантії і поручительства третіх осіб,

страхування ризику позики; уступка дебіторської заборгованості; неустойка (штрафи, пеня). Способи надання і погашення кредиту.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку. Поняття фінансового посередництва, його призначення. Види фінансових посередників. Поняття банківської системи, її види. Необхідність поєднання банківських установ у систему. Економічна суть банківської установи, її роль та функції. Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінності від банківських установ, економічне призначення, види, функції та роль. Проблеми розвитку небанківських фінансово-кредитних установ в Україні.

Тема 10. Центральні банки.

Виникнення Центральних банків. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери, його призначення, статус та функції. Політика рефінансування банківських установ. Основні принципи функціонування НБУ. Система управління НБУ. Повноваження Ради та Правління НБУ.

Тема 11. Банківські установи.

Сутність та джерела формування кредитних ресурсів банківських установ. Власні, позичені та залучені ресурси банківської установи; їх склад. Чинники зміцнення ресурсної бази кредитування. Необхідність обов'язкового резервування. Класифікація банківських установ, їх функції. Характеристика банківських операцій. Показники прибутковості банківської установи. Економічні нормативи, які характеризують фінансову стійкість банківської установи. Банківська маржа та її максимізація.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною. Утворення МВФ, його функції та програми співробітництва з Україною. Організації, що входять до Групи Світового банку, їх співпраця з Україною. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути та їх функції.

ПЛАН ЛЕКЦІЙ

ПЛАН ЛК №1. **Тема 1.** Суть і функції грошей (*Традиційна лекція з використанням презентації, 0,5 год.*)

1. *Концепції виникнення грошей.*
2. *Еволюційні форми існування грошей.*
3. *Функції грошей.*
4. *Роль золота в ринковій економіці.*

Тема 2. Грошовий обіг і грошова маса (*Традиційна лекція з використанням презентації, 0,5 год.*)

1. *Поняття грошового обороту. Суб'єкти грошового обороту*

та ринки, яківінобслуговує.

2. *Грошовий оборот на мікро- і макрорівнях.*
3. *Структура і сфери грошового обороту.*
4. *Грошова маса і грошові агрегати.*

Тема 3. Грошовий ринок (Традиційна лекція з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Сутність грошового ринку та його фінансові інструменти.*
2. *Структура грошового ринку.*
3. *Попит на гроші.*
4. *Пропозиція грошей.*
5. *Роль банківської системи у формуванні пропозиції грошей.*

Тема 4. Грошові системи (Традиційна лекція з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Грошова система : поняття та елементи.*
2. *Типи грошових систем.*
3. *Становлення грошової системи України.*

ПЛАН ЛК №2. **Тема 5.** Інфляція і грошові реформи (Проблемна лекція з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Сутність інфляції. Закономірності її виникнення.*
2. *Вимірювання інфляції.*
3. *Класифікація інфляції.*
4. *Причини та наслідки.*
5. *Антиінфляційні заходи.*
6. *Поняття та умови проведення грошових реформ.*
7. *Типи грошових реформ.*
8. *Грошова реформа в Україні 02-16.09.1996 р.*

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи (Традиційна лекція з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Поняття валюти та її класифікація.*
2. *Валютний курс та його різновиди. Чинники впливу на валютний курс.*
3. *Суб'єкти валютного ринку та його функції. Види валютних ринків.*
4. *Валютні системи та їх різновиди.*

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм (Традиційна лекція з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Напрями теорії грошей : металі стична, номіналістична, кількісна.*
2. *Основні постулати класичної кількісної теорії.*
3. *Неокласичний варіант кількісної теорії грошей.*

«Трансакційний варіант» І. Фішера, «Кембриджська версія».

4. *Внесок Дж.М. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей..*

5. *Сучасний монетаризм і грошове правило М. Фрідмана.*

Тема 8. Кредит у ринковій економіці (Традиційна лекція з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Кредит і кредитні відносини.*

2. *Принципи кредитування.*

3. *Функції кредиту.*

4. *Економічні межі кредитування.*

5. *Теорії кредиту.*

6. *Класифікація кредиту.*

7. *Схеми надання кредиту.*

ПЛАН ЛК №3 Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку (Лекція з елементами диспуту з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Сутність та призначення фінансового посередництва.*

2. *Види фінансових посередників. Банківська установа як фінансовий посередник. Функції банківських установ та небанківських фінансово-кредитних установ.*

Тема 10. Центральні банки (Традиційна лекція з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Призначення центрального банку та його правовий статус.*

2. *Функції центрального банку.*

3. *Організаційна та управлінська структура центрального банку.*

Тема 11. Банківські установи (Традиційна лекція з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Поняття банківської установи.*

2. *Класифікація банківських установ.*

3. *Функції банківських установ.*

4. *Організаційна та управлінська структура банківської установи.*

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною (Лекція з елементами диспуту з використанням презентації, 0,5 год.)

1. *Міжнародний валютний фонд. Реалізація програм його діяльності в Україні.*

2. *Світовий банк. Характеристика організацій-членів ООН, що входять в Групу Світового банку.*

3. *Регіональні валютно-кредитні установи. Співробітництво ЄБРР з Україною.*

6.4 Перелік та плани практичних занять

ПЛАН ПЗ №1. Тема 1: Суть і функції грошей (0,5 год.).

Заняття здемонстрацією колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1) тести (5 балів).

Питання для розгляду :

1. Походження і необхідність грошей у товарному господарстві.
2. Суть грошей як загального еквіваленту.
3. Форми грошей і їх еволюція.
4. Вартість грошей.
5. Функції грошей. Функція міри вартості. Ціна як грошове вираження вартості товару.
6. Функція засобу обігу і засобу платежу. Їх сутні сфери використання.
7. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання і вплив часу на неї.
8. Світові гроші. Взаємозв'язок функцій та вплив на них змін вартості грошей.
9. Роль грошей як інструмента регулювання економіки.

Тести: тема № 1 MOODLE

Тема2: Грошовий обіг і грошова маса (0,5 год.).

1) тести (5 балів);

2) задачі.

Питання для розгляду:

1. Суть та структура грошового обороту, основні суб'єкти та ринки, які він обслуговує.
 2. Грошові потоки. Характеристика основних видів та механізмів балансування.
 3. Характеристика грошового обігу як складової грошового обороту.
 4. Грошова маса. Базові гроші та грошові агрегати.
 5. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають.
- Розрахунок швидкості обігу.*
6. Закон кількості грошей, необхідних для обороту.
 7. Сталість грошей та механізм її забезпечення.
 8. Характеристика грошового мультиплікатора.
 9. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий оборот (банкнота, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки та кредитні картки), їх характеристика.

Тести: тема № 2 MOODLE

Задачі № 1, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 20, 21 (Бурковська А.В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші та кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей заочної форми навчання)

Тема3. Грошовий ринок (0,5 год.)

1) тести (5 балів).

Питання для розгляду:

1. Суть грошового ринку, особливості прояву основних ринкових ознак.
2. Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування.
3. Суб'єкт грошового ринку. Банківські установи і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.
4. Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів.
5. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.
6. Попит на гроші, суть та форми прояву попиту на гроші.
7. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.
8. Пропозиція грошей, суть та механізм її формування.
9. Рівновага на грошовому ринку та кредит.

Тести: тема № 3 MOODLE

Тема4. Грошові системи (0,5 год.)

Заняття з демонстрацією :

- навчального фільму «Підробка доларів США» з фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
- колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1) тести (5 балів).

Питання для розгляду:

1. Суть грошової системи, її призначення та елементи.
2. Основні типи грошових систем, їх еволюція.
3. Створення і розвиток грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.
4. Суть, основні цілі та суб'єкти реалізації грошово-кредитної політики.
5. Механізм грошово-кредитної політики. Фіскально-бюджетна і грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової сфери.

6. *«Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.*

Тести: тема № 4 MOODLE

ПЛАН ПЗ №2. Тема5. Інфляція і грошові реформи (0,5 год.)

Заняття з демонстрацією:

- *навчального фільму «Виникнення інфляції» з фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування;*
- *колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.*

1) тести (5 балів);

3) задачі.

Питання для розгляду:

1. *Суть інфляції, її причини, форми прояву та закономірності розвитку.*
2. *Соціально-економічні наслідки інфляції.*
3. *Особливості інфляційного процесу в Україні.*
4. *Антиінфляційна політика.*
5. *Поняття, цілі та види грошових реформ.*
6. *Особливості проведення грошової реформи в Україні.*

Тести: тема № 5 MOODLE

Задачі № 23, 24 (Бурковська А.В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші та кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей заочної форми навчання).

Тема6. Валютний ринок і валютні системи (0,5 год.)

Заняття з демонстрацією колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1)тести (5 балів);

2)задачі.

Питання для розгляду :

1. *Валютні ресурси, порядок їх формування та використання.*
2. *Суб'єкти та об'єкти валютного ринку. Функції валютного ринку.*
3. *Класифікація валюти. Конвертованість валюти. Проблеми котирування національної валюти України.*
4. *Види валютних курсів. Фактори, що впливають на валютний курс.*
5. *Типи валютних систем.*

Тести: тема № 6 MOODLE

Задача № 8 (Бурковська А.В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші та кредит»

здобувачами економічних спеціальностей заочної форми навчання)

Тема7: Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм (0,5 год.).

1)тести (5 балів);

2)задачі.

Питання для розгляду :

1. Основні постулати класичної кількості теорії грошей та їх еволюція.

2. Неокласичний варіант кількості теорії грошей: "транзакційний варіант" І.Фішера та "кембриджська версія".

3. Вклад Д. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Неминучість інфляційних наслідків в реалізації кейнсіанських концепцій.

4. Вклад М. Фрідмена в роботу монетарної політики на основі неокласичного варіанту кількісної теорії.

5. Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних монетаристських теорій.

Тести № 7 MOODLE

Задачі № 2, 3, 4, 5, 6, 7 (Бурковська А.В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші та кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей заочної форми навчання)

Тема8. Кредит у ринковій економіці (0,5 год.)

1)тести (5 балів);

2)задачі.

Питання для розгляду :

1. Походження кредиту, його суть. Функції і роль кредиту, його класифікація.

2. Функціональна характеристика і типи кредитних відносин.

3. Форми кредиту (комерційний, споживчий, банківський, державний, міжнародний).

4. Система та принципи банківського кредитування.

5. Стадії кредитного процесу.

6. Кредитний договір як юридична основа кредитного процесу.

7. Відсоткова ставка та фактори її диференціації.

8. Порядок нарахування, сплати та стягнення відсотків.

9. Форми забезпечення кредиту.

Тести: тема № 8 MOODLE

ЗАДАЧІ № 15, 17, 18, 19 (Бурковська А.В. Методичні вказівки

для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші та кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей заочної форми навчання)

ПЛАН ПЗ №3.Тема9. Фінансові посередники грошового ринку (0,5 год.)

1)тести (5 балів).

Питання для розгляду:

1. Сутність та призначення фінансового посередництва.
2. Види фінансових посередників.
3. Рівні банківської системи. Функції банківських установ.
- 4.Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінність від банківських установ, економічне призначення, види, функції, роль. Проблеми розвитку НФКУ в Україні.

Тести: тема № 9 MOODLE

Тема10. Центральні банки (0,5 год.)

1)тести (5 балів);

2)задачі.

Питання для розгляду:

1. Походження і необхідність Центральних банків.
2. Статус, функції, принципи функціонування та грошово-кредитна політика Національного банку України.
3. Система управління НБУ, її структурні елементи.

Тести: тема № 10 MOODLE

Тема11. Банківські установи (0,5 год.)

Заняття проводиться із застосуванням навчального банку кафедри фінансів, банківської справи та страхування щодо відкриття депозитного рахунку в банківській установі ідемонстрацією колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1)тести (5 балів);

2)задачі.

Питання для розгляду :

1. Функції і типи банківських установ.
2. Організаційна та управлінська структура банківської установи.
 1. Показники діяльності банківської установи.
 2. Сутність та джерела формуваннякредитних ресурсів банківської установи.
 3. Характеристика банківських операцій.

Тести: тема № 11 MOODLE

ЗАДАЧІ № 22, 27, 29 (Бурковська А.В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші та кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей заочної форми навчання)

Тема12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною (0,5 год.).

1)тести (5 балів).

Питання для розгляду:

1. Утворення МВФ, його діяльність в Україні.
2. Роль організацій Світового банку у валютному регулюванні.
3. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути.

Тести: тема № 12 MOODLE

Візуальне супроводження дисципліни

Лекційні заняття з дисципліни „Гроші та кредит” по всіх дванадцяти темах, що вивчаються, супроводжуються презентаціями.

Практичні заняття по темах №4, №5 супроводжуються демонстрацією навчальних фільмів (з фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування).

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

1) Використання навчального банку кафедри фінансів, банківської справи та страхування по темах: №8 «Кредит у ринковій економіці» – оформлення договору на одержання кредиту і №11 «Банківські установи» - операції в банківських установах;

2) Демонстрація колекції металеві та паперові форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування при вивченні тем:№1 „Сутність та функції грошей”;№4 „Грошові системи”; №5 „Інфляція і грошові реформи”; №6 „Валюта і валютні системи”; №11 „Банківські установи”.

3) Використання фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування при вивченні тем:№4 „Грошові системи”;№5 „Інфляція і грошові реформи”.

6.5 Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов’язкове опрацювання

Тема 1. Сутність і функції грошей (7 год.)

Об’єктивний характер необхідності грошей у товарному господарстві. Забезпечення сталості грошей. Переваги використання грошей як засобу обігу. Сфера використання грошей як засобу платежу в сучасних умовах. Сучасна ліквідність грошей. Генезис

золота як міжнародного платіжного засобу, передумови впровадження в міжнародний економічний оборот національних валют.

Тема 2. Грошовий обіг і грошова маса (6 год.)

Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту. Форми безготівкових розрахунків в господарському обороті України. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Суть закону кількості грошей, необхідної для обігу. Первинна і вторинна емісії банків.

Тема 3. Грошовий ринок (6 год.)

Особливості вияву на грошовому ринку основних ринкових ознак: попиту, пропозиції, ціни. Суть та форми попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші. Суть і механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей. Рівновага на грошовому ринку.

Тема 4. Грошові системи (7 год.)

Грошові системи біметалізму та монометалізму, їх характеристика. Проблеми становлення та розвитку грошової системи України.

Тема 5. Інфляція і грошові реформи (7 год.)

Принципи та закономірності розвитку інфляції. Інфляція в країнах світу. Особливості інфляції в Україні. Недоліки і переваги відомих типів реформ.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи (6 год.)

Види валют (ECO-IRIS, BITCOINS, SDR). Специфіка валютного ринку. Національні органи здійснення валютного регулювання. Механізм здійснення валютної інтервенції. Етапи еволюційного розвитку світової валютної системи.

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм (7 год.)

Причини виникнення нових теорій грошей. Відмінності суті класичної кількісної теорії, її неокласичного варіанту, значення дослідження Дж.Кейнса, монетаристів і неокейнсіанців. Позитивне та слабкі місця кожного з напрямків. Значення необхідності державного регулювання грошово-кредитної системи та його можливі межі.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці (7 год.)

Економічні передумови виникнення кредиту. Кількісна та якісна характеристика проценту за кредит. Роль кредиту в умовах інфляції.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку (6 год.)

Суть та необхідність фінансового посередництва. Позитив та негатив у розвитку банківської системи України. Суть та функції

небанківських фінансово-кредитних установ.

Тема 10. Центральні банки (6 год.)

Призначення та виникнення Центральних банків, їх функції та класифікація за формою власності.

Тема 11. Банківські установи (6 год.)

Порядок одержання ліцензії на утворення банківської установи. Організаційна структура банківської установи. Банківські операції. Традиційні та нетрадиційні банківські послуги.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною (7 год.)

Діяльність МВФ в Україні. Функції та цілі МВФ. Світовий банк. Діяльність міжнародних регіональних фінансово-кредитних установ.

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи

№ п/п	Завдання самостійної роботи	Кількість заходів	Кількість балів за 1 захід	Загальна сума балів
1	<u>Обов'язковасамостійна робота:</u> -тестування в MOODLE.			
2	<u>Індивідуальна робота студента :</u> -наукова стаття (обсягом 0,375 друк. арк.); -тези (обсягом 0,125 друк. арк.);	12	5-5	60-60
		1	0-25	0-25
		1	0-15	0-15
	Разом	14	x	60-100

6.6 Питання для підсумкового контролю знань (до заліку)

1. Роль грошей у ринковій економіці.
2. Форми вартості за К. Марксом.
3. Походження і необхідність грошей.
4. Вартість грошей і їх специфічний характер.
5. Суть грошей, як загальногоеквіваленту. Історія розвитку грошових відносин.
6. Форми існування грошей та їх еволюція.
7. Функції засобу обігу і засобу платежу, їх суть і сфери використання.
8. Світові гроші, Особливості прояву цієї функції в сучасних умовах.
9. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання та вплив часу на неї.

10. Закон кількості грошей в обігу.
11. Банківські пластикові картки, їх роль у грошовому обігу.
12. Паперові та кредитні гроші. Різновиди сучасних кредитних грошей.
13. Сучасна економічна роль золота і дорогоцінних металів. Їх взаємозв'язок з сучасними грошима.
14. Класифікація валюти.
15. Класична кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.
16. Теорії грошей, їх характеристика.
17. Неокласичний варіант кількісної теорії грошей "трансакційний варіант" І. Фішера, "кембриджська версія".
18. Вклад Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій.
19. Вклад М. Фрідмена в роботу монетарної політики на основі неокласичного варіанту кількісної теорії.
20. Грошово-кредитна політика України в світлі сучасних монетаристських теорій.
21. Поняття грошового обороту. Суб'єкти грошового обороту, їх характеристика.
22. Суть і структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту.
23. Модель грошового обороту. Грошові потоки та механізм їх балансування.
24. Грошова маса, її склад та фактори, що визначають її зміну.
25. Швидкість обігу грошей, вплив її на масу та сталість грошей.
26. Суть і структура грошового ринку.
27. Попит на гроші. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші.
28. Пропозиція грошей, механізм її формування.
29. Рівновага на грошовому ринку та процент.
30. Поняття грошової системи та її елементи.
31. Грошові агрегати. Особливості побудови показників грошової маси в Україні.
32. Види валютних курсів та конвертованості.
33. Валютний ринок та його функції.
34. Типи грошових систем, їх характеристика.
35. Валютна система та її види.
36. Суть і форми інфляції.
37. Методи регулювання інфляції. Антиінфляційна політика.

- 38.Класифікація грошових реформ.
- 39.Особливості проведення грошової реформи в Україні (2-16 вересня 1996 р.).
- 40.Загальна характеристика банківських операцій.
- 41.Причини виникнення та наслідки інфляції.
- 42.Показники вимірювання інфляції.
- 43.Необхідність, походження та суть кредиту.
- 44.Функції кредиту.
- 45.Комерційний кредит.
- 46.Теорії кредиту та їх характеристика.
47. Економічні межі кредиту.
48. Форми кредиту та їх характеристика.
49. Схеми надання кредиту.
50. Порядок надання та погашення кредиту. Кредитний договір.
51. Споживчий кредит, умови розвитку в Україні.
- 52.Суть і роль міжнародного кредиту.
- 53.Банківський кредит, його характеристика.
- 54.Державний кредит.
- 55.Методи стабілізації національної валюти.
- 56.Принципи банківського кредитування, їх характеристика.
- 57.Форми забезпечення кредитів.
- 58.Утворення МВФ, його функції.
- 59.Характеристика організацій Групи Світового банку.
- 60.Походження і функції банківських установ.
- 61.Економічний зміст та форми страхування кредитів.
- 62.Кредити під заставу цінних паперів.
- 63.Вексельні кредити.
- 64.Лізинг - кредит.
- 65.Функції і типи банківських установ.
- 66.Пасивні операції банківських установ.
- 67.Організаційна та функціональна структура банківської установи.
- 68.Активні операції банківських установ.
- 69.Банківські послуги.
- 70.Показники діяльності банківських установ.
- 71.Організаційна та функціональна структура центрального банку.
- 72.Статус та функції Національного банку України.
- 73.Регіональні міжнародні фінансово-кредитні установи.
- 74.Грошово-кредитна політика НБУ, механізм її реалізації.
- 75.Нарахування простих і складних відсотків за депозитами та

кредитами.

76.ЄБРР, його співробітництво з Україною.

77. МВФ і його програми співробітництва з Україною.

78. Організації, що входять до Групи Світового банку.

6.7 Рейтингова оцінка знань з дисципліни та схема поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Відрізняється від традиційної більш широким інтервалом балів, які диференційовані відповідно до складності матеріалу, що контролюється його об'ємом, рівнем самостійності освоєння, тощо.

Рейтингова оцінка знань забезпечує мотивацію здобувачів вищої освіти до систематичної роботи впродовж семестру; підвищення ролі самостійної роботи та ролі індивідуального навчання; розширення можливостей для розкриття здібностей здобувачів вищої освіти, розвитку їх творчого мислення; підвищення ефективності роботи викладача.

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 100 балів.

Схема поточного і підсумкового контролю знань

Кількість тем	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
12	6	6	Аудиторна робота:	1	0	0	0	0
			- розв'язання задач;	2	0	0	0	0
			- усне опитування					
			Самостійна робота:	12	5	5	60	60
			- тестування в MOODLE;	1	0	15	0	15
			- доповідь на конференції з тезами;	1	0	25	0	25
			- наукова стаття;					
Всього по дисципліні							60	100

Шкала оцінювання ECTS

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	90 – 100	«5»
BC	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75 – 89	«4»
DE	Задовільно – непогано, але з незначною кількістю недоліків	60 – 74	«3»
EX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як досягти мінімального критерію	35 – 59	«2»
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша	1 - 34	«2»

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 60 балів до сесії не допускаються. До складання заліку такі здобувачі вищої освіти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

7. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Гроші та кредит : навч. посіб. / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак. — К. : Центр учбової літератури, 2012. — 424 с.
2. Круш П.В. Гроші та кредит : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / Круш П.В., Алексеев В.Б. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 216 с.
3. Круш П. В. Інфляція: суть, форми та її оцінка : навч. посіб. / П. В. Круш, О. В. Клименко. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 288с.
4. Бандурка А. М. Гроші та кредит: навч. посіб. / А. М. Бандурка — К. : Ліра-К, 2015. — 380 с.
5. Аранчій В. І. Гроші і кредит : навч. посіб. / В. І. Аранчій. — К. : Ліра-К, 2015. — 364 с.
6. Сисоєва К. Ф. Гроші і кредит: у схемах і таблицях : навч. посіб. / К. Ф. Сисоєва. — К. : Ліра-К, 2015. — 245 с.
7. Коваленко Д. І. Гроші і кредит : теорія і практика : навч. посіб. / Д. І. Коваленко — К. : Ліра-К, 2015. — 360 с.

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Про Національний банк України : закон України від 20.05.1999 р. № 679XIV(зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
2. Про депозитарну систему України : закон України від 06.07.2012 р. № 5178-VI[Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>
3. Про фінансовий лізинг : закон України 16.12.1997 р. № 723/97-ВР (в новій редакції від 16.01.2004 р. №1381-15) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>
4. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами та доповненнями)[Електронний

ресурс]/ Верховна Рада України. – Режим доступу :
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

5. Про обіг векселів в Україні : закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України.– Режим доступу :
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>

6. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 [Електронний ресурс]/ Національний банк України.– Режим доступу :
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

7. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні : постанова Правління Національного банку України від 01.06.2011 р. № 174 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0790-11>

8. Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті : постанова Правління Національного банку України від 16.08.2006 р. № 320 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу :
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1035-06>

9. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах : постанова Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу :
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>

10. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України та змін до деяких нормативно-правових актів НБУ : постанова Правління Національного банку України від 12.12.2002 р. № 502 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу :
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0021-03>

11. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : постанова Правління Національного банку України від 28.08.01 № 368 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу :
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>

12. Положення про валютний контроль : постанова Правління Національного банку України від 08.02.2000 р. № 49 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу :
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0209-00>

13. Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на розміщення резидентами (юридичними та фізичними особами) валютних цінностей на рахунках за межами України : постанова Правління Національного банку України 14.10.2004 р. № 485 [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1413-04>

14. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами : постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516 [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>

15. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України : постанова Правління Національного банку України 18.06.2003 р. № 255 [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03>

Робочу програму склала
канд. екон. наук
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

А.В.Бурковська

